

MOTIVUL LUMINII LA ADAM PUSLOJIĆ ÎN VOLUMUL DE POEZIE *CERUL, ÎN DIRECT*

Căutarea lui Dumnezeu presupune un drum de parcurs de la starea de păcat la cea de sfânt, cu sensul de pus deoparte pentru împărăția lui Dumnezeu. Poezia lui Adam Puslojić din volumul *Cerul, în direct*, publicat în 2019, arată că o astfel de căutare este în legătură strânsă cu motivul luminii și al întunericului. Construite antinomic, cele două ipostaziază două stări sufletești complexe ale eului liric pentru care a fi în apropierea lui Dumnezeu înseamnă prezența luminii, respectiv îndepărtarea (chiar și vremelnică) de El coincide cu așternerea întunericului în viața lui. Este o constantă a poeziei scriitorului din literatura sârbă a extremului contemporan, nucleu tematic productiv pe care l-am analizat și în alte studii. Articolul are două părți: prima parte analizează motivele literare enunțate mai sus, iar a doua parte propune traducerea în franceză (în premieră) a două poeme din volumul menționat, urmată de comentarii privitoare la demersul traductiv, insistând mai cu seamă asupra modului de redare a sensurilor luminii și întunericului, analizate în deschiderea studiului. În analiza literară va prevala componenta stilistică și de versificație, iar în comentariul de traducere vom evidenția procedeele folosite, în scopul de a surprinde numeroasele valențe ale tropilor și felul în care aceștia sunt redați în franceză.

Cuvinte cheie: Adam Puslojić, volumul *Cerul, în direct*, traducere literară, lumină divină, literatură sârbă contemporană.

1. Introducere: sistem și continuitate

Șantierul critic Puslojić, pe care l-am început în urmă cu mai bine de zece ani, are ca obiect de studiu universul creației poetului sârb al extremului contemporan, Adam Puslojić, din ultima etapă de creație, mai cu seamă metaforele arhitecturale, pe care le-am numit cu ajutorul termenului consacrat deja al lui George Lakoff și Paul Ricoeur « métaphore-souche »². Ca metode de analiză ne

¹ ramona.malita@e-uvt.ro

² În cartea *Metaphors We Live By*, Chicago, University of Chicago Press, apărută în 1980, cercetătorii George Lakoff și Mark Johnson detaliază termenul de *metaforă fundamentală*, de bază pentru formarea altor metafore. Este o imagine sau o comparație incompletă profund înrădăcinată în limbă, în cultură sau în gândire, de care acestea se folosesc pentru a exprima concepte abstracte cu ajutorul unei imagini. În context lingvistic și filosofic, metafora fundamentală sau *métaphore-*

folosim de critica tematică și biografistă, precum și de demersul hermeneutic ce are ca model pe cel al lui Paul Ricoeur, explicat în volumul *Du texte à l'action. Essais d'herméneutique*. Motivațiile din spatele acestei alegeri sunt profund subiective și țin de circumstanța fericită de a-l fi cunoscut demult, în persoană, pe poetul Adam Puslojić, la un festival internațional de poezie care a avut loc la Oradea în 1997. Traducerea în franceză a două dintre poemele sale din volumul *Cerul, în direct* (2019) ne-a prilejuit o experiență terapeutic-hedonistă ce rezidă în funcțiile psihologice pe care are le traducerea în general, traducerea literară și poetică în mod particular. Obiectivitatea este unul din scopurile analizei noastre critice, dar nu fără doze mici de subiectivitate glisată, neintenționat, din când în când în demersul analitic. Aceste studii au ca bază comunicările științifice³ prezentate în colocviile anuale organizate de Catedra de limbă și literatură sârbă de la Facultatea de Litere a Universității de Vest din Timișoara în parteneriat cu Universitatea din Niș din Serbia.

2. Motivul luminii: roluri în poezia lui Puslojić

Motivele luminii și întinericului în poemele lui Adam Puslojić sunt analizate pe corpusul literar din volumul *Cerul, în direct*, apărut în 2019. Coerența opului este dată de firul tematic roșu, referitor la pregătirea pentru Viața de Apoi: eul liric dorește o reunificare a „cioburilor de viață terestră” într-un tot în vederea trăirii plenare; prin aceasta, el se va afla în ipostaza de învingător prin metanoia. Căutarea lui Dumnezeu presupune un drum de parcurs de la starea de păcătoșenie la cea de sfințenie (*sfânt* cu sensul de pus deoparte pentru împărăția lui Dumnezeu, dedicat slujirii Lui). În prezent, eul liric trăiește fragmentar în lumea de jos (adică se află în ipostaza de damnat); prin urmare, re-integrarea eului liric în cosmic, în relația cu Dumnezeu⁴, pierdută cândva, este o dorință arzătoare, o condiție

souche este asociată cu metofora originală care ajută la dezvoltarea unei rețele de asocieri simbolice. În teoria cognitivă, cei doi cercetători americani arată că metaforele fundamentale nu sunt doar tropi ornamentali ai textului literar sau ai exprimării curente, ci concepte active în felul de a gândi al omului care se folosește de imagini concrete pentru redarea unor noțiuni abstracte. Criticul și filosoful francez Paul Ricoeur în cartea sa *Du texte à l'action. Essais d'herméneutique*, II, Paris, Seuil, apărută în 1980, demonstrează că metafora fundamentală (*métaphore vive*) este arhitecturală, adică de construcție pentru un text literar.

³ „Sub lupa hermeneuticii: Adam Puslojić. O încercare asupra *175 de vieți din Cartea Morților*”, comunicare prezentată la colocviul din 2014, publicată în „Ishodišta” din 2015; „Poveste despre un arâng. Motivul cântecului liturgic la Adam Puslojić”, articol publicat în revista „Ishodišta” în 2021; „Pentru o definiție literară a lui Dumnezeu în poezia lui Adam Puslojić”, comunicare prezentată la colocviul din 2022, publicată în „Ishodišta” în 2023; „Motivul luminii în poezia lui Adam Puslojić”, comunicare prezentată la ediția din 2024 a acestui colocviu.

⁴ În articolul nostru „Pentru o definiție a lui Dumnezeu în poezia lui Adam Puslojić”, apărut în *Ishodišta. Originations* 9/2023, p. 115-125, ISSN 2457-5585, Исходишта (Niș), (<https://doi.org/10.46630/ish.7.2021m> URL <https://izdanja.filfak.ni.ac.rs>) vorbim mai pe larg despre atribute ale

sine qua non a împăcării cu Dumnezeu, înaintea Marii Treceri. Întreg volumul cuprinde poezii ale căutării, ale dorinței de reunire cu Cel ce a asigurat, cândva, unitatea Cerului și a Pământului. De aici și explicația posibilă a titlului rematic al volumului. Întreg opul întărește această impresie: eul liric se pregătește pentru Marea Călătorie, în căutarea luminii divine. Aceste pregătiri nu sunt simple, ci întovărășite de amărăciune și suferință, întrucât trebuie să se lepede de firea cea lumească și să se îmbrace în haina nouă, oferită de mântuirea prin credință. În plus, drumul acesta este fără întoarcere, mereu în aval, niciodată în amonte.

Uneori, conex motivului luminii, apare în poeziile volumului motivul eclipsei, ca antonim al luminii, respectiv ca repercusiune a pierderii acesteia. Deși eclipsa este absența luminii, aceasta poate fi purtătoare de lumină spirituală, întrucât lipsa luminii fizice deschide adesea celălalt ochi: cel interior, al cunoașterii. Altfel spus, eclipsa (în accepțiunea ei de întunecare fizică) este revelatorie, prin aceea că permite pliajul interior, aducător de profunzime. Acolo, în obscurul necesar și obligatoriu al meditației, eclipsa lucșilor mărește și mai tare intensitatea luminii divine, căci acestea sunt invers proporționale.

Lectura poemelor acestui volum ne-a condus spre a stabili trei roluri ale luminii binefăcătoare de care eul liric, chiar dacă este în plină căutare, deci încă nu a găsit-o, are nevoie întru devenire; în plus, aceste trei roluri arată trei ipostaze diferite ale acestuia: a) De Lumina divină are nevoie, întrucât aceasta este în ființă de la creație (aici, eul liric este în ipostaza de căutător); b) Lumina divină conduce spre a întreprinde binele/faptele bune (aici eul liric este în ipostaza de binefăcător); c) Lumina asigură starea de bine a ființei umane (aici eul liric este în ipostaza hedonist-terapeutică).

Asumarea acestor ipostaze duce, implicit, la asumarea repercusiunilor care derivă de aici. Prezența Luminii divine în eul poetic are consecințe reperabile în procesul creației poetice, duce la o schimbare mentală în gândirea poetică, o metanoia, dacă ar fi să folosim termenul religios. Sonoritățile poetice: interioare și exterioare, imaginile artistice, ritmul versului sunt doar câteva din modificările în plan poetic generate de „zidăria” poetică cea nouă în care scriitorul se așază cu speranța întâlnirii mult dorite cu Creatorul Unității universale. Față de volumul debutului sau de volumele maturității (de pildă, *Pasărea dezaripată*, 1972), aceste modificări sunt evidente, ba chiar căutate, ca mărci ale metamorfozei din ultima etapă de creație. Este evident că sunt consecințe ale acestor schimbări voite: cele literar-identitare, în sensul că din poet formalist (aici cu sensul de preocupat de formă în mod excesiv) devine un poet schimbat, de vocație, care arată că, prin ultima etapă a creației artistice, a atins țelul de a se fi implicat și integrat în *Patria Litterae* sau, dacă ar fi să utilizăm un concept religios, în Patria Cerească.

dumnezeirii în poeziile volumului *Cerul*, în direct: Dumnezeu cel îndurător; Domnul cel purtător de Veste bună; Dumnezeu bunătății. Nu mai reluăm aici aceste considerații decât în măsura în care ele clarifică motivul luminii divine pe care eul liric o consideră imperativ necesară în desăvârșirea actului creației.

3. Singurul om din lume. De-a mea zi de Renaștere. Poeme traduse și comentate

Propunem traducerea în franceză a două poeme cu tema luminii din volumul *Cerul, în direct*, cărora le facem comentarii de traducere, evidențiind procedeele traductive folosite și eventualele modificări pe care le aduce punctul de vedere subiectiv al traducătorului. Poemele alese sunt reprezentative pentru gândirea poetică a lui Puslojić din această etapă de creație și revelează registrul dublu în care operează poetul sensibilă metamorfoză pe care o analizăm în prima parte a studiului de față. Un criteriu în plus folosit în această selecție a fost dat de ipostazele poetice ale eului liric, identificate în aceste texte: am căutat să fie ipostaze apropiate (nu neapărat identice) ca să putem reda, cu mijloace traductive diferite, intenția auctorială, exprimată diferit de la un poem la altul. Eul liric în ipostazele de creator și de autoreflexivitate sunt cele două în discuție pe care am încercat să le exprimăm, în principal, prin modulație, explicitare și transpoziție, cu mare atenție privind în același timp și la tropii utilizați de scriitor în acest sens.

SINGURUL OM DIN LUME

Definitiv sunt doar
o piatră de nume
lăsat liber
în ploaie

viața albastră
este și ea cântă

cerul e negru
alcătuit numai
din litere
suspendate

de unde și până unde
mersul nostru are rost

exact asta vom afla
azi dacă ieșim noi
undeva în oraș și poate
ne întâlnim măcar

cu un singur om
din lume⁵

⁵ Puslojić, Adam, 2019, *Cerul, în direct*. București, Tracus Arte, p. 79.

Le seul homme du monde

Sans aucun doute,
je ne suis qu'une stèle abandonnée
en plein air sous la pluie.

La vie, elle est bleue
et elle chante.

Le ciel, il est noir,
et fabriqué uniquement
des lettres suspendues.

D'où et jusqu'où notre chemin prend sens
c'est exactement ce que
nous allons apprendre aujourd'hui
si nous sortons en ville à déambuler
et, peut-être, nous allons rencontrer
au moins un seul homme dans le monde.

DE-A MEA ZI DE RENĂȘTERE

Un strop de ploaie
ca un strop
de viață

un fir de foc
arde tot

un cuvânt luminos
din gură ieșit
spre cer ori infern

o viață de poet
visează și astăzi,
iar poetul ei
levitează...

și *atunci cum să cântăm*
din mers ori din zbor

eu nu văd altă ieșire
din acest spațiu blestemat
decât o devenire –
în Adaos!

11 martie 2016. Acasă, de masă⁶

⁶ Puslojić, Adam, 2019, *Cerul, în direct*. București, Tracus Arte, p. 81.

À l'occasion de mon renouvellement

Comme une goutte de pluie,
comme une goutte de vie

un brin de braise brûle tout.

Un mot chargé de lumière,
lancé par la bouche
vers le Paradis ou vers l'Enfer

une vie de poète rêve aujourd'hui aussi
et son poète lévite...

Et alors comment chanter :
en marche ou en vol ?

Moi, en échange, je ne trouve
comment échapper à cet endroit damné
sinon devenir un Ajout.

Le 11 mars 2016. Chez moi, à table

Ambele traduceri optează pentru introducerea punctuației, deși textul sursă nu este deloc generos cu semne de acest fel și nici nu folosește majuscule la începutul versurilor, cu excepția primului și a titlurilor. Prin folosirea versului alb scriitorul se situează voit în siajul modernist⁷, nelăsându-se îngrădit de nimic formalist care să pună vreo limită gândirii creatoare. Aceasta este o constantă a întregului volum. Dacă în poezia *Singurul om din lume* punctuația este ignorată complet, în cea de-a doua apar pe rând, în ordine: punctele de suspensie, o linie de pauză și semnul exclamării după clauzula cu care face corp semantic comun (asupra acesteia vom reveni în analiză). Opțiunea noastră traductivă a fost să ne folosim de punctuație ori de câte ori a fost nevoie, întrucât suplimentul semantic pe care aceasta îl oferă generos are rolul de a arăta cum se acumulează gradual intensitatea emoțională. În schimb, am păstrat versificația originală (cu ingambamente și contraingambamente), precum și minusculele versurilor, cu scopul de a urma îndeaproape intențiile autorului.

Pentru tălmăcirea titlului poeziei *Singurul om din lume* ne-am folosit de traducerea literală, însă nu am păstrat majusculele (cu excepția primeia), ci am optat pentru minuscule, întrucât nu am avut acces la manuscrisele Puslojić pentru a verifica dacă aceasta a fost intenția scriitorului dintru început; în plus, ediția utilizată este *princeps*, nu critică (deocamdată aceasta din urmă nu există); prin urmare, înclinăm să credem că este doar o uniformizare editorială propusă de

⁷ Și, poate, și în apropierea prietenului său, Nichita Stănescu, cu care petrecea nopți de mare combustie creatoare în care traduceau în „limba poezescă”, după mărturisirea acestuia din urmă în prefața volumului *Pasărea dezaripată* (Nichita Stănescu, „Prefață” la Adam Puslojić, *Pasărea dezaripată*, București, Minerva, 1972, p. 5-7).

Tracus Arte ca toate titlurile poemelor din volum să fie cu majuscule. Am deschis traducerea cu două modulații, una pentru adverbul „definitiv” (tradus cu « sans aucun doute ») cu care, tranșant, începe primul vers, și o alta pentru „piatră de nume”, pe care am apropiat-o semantic de « stèle »; am considerat că metafora „o piatră de nume” este o structură coezivă, de aceea am optat pentru folosirea modulației « stèle ». Apropierea de moarte este resimțită și redată poetic; această idee este reluată și în versurile următoare în care eul liric vede „cerul negru”, deocamdată închis, nepregătit pentru a-l primi senin. În textul sursă sunt folosite două epitete cromatice („viața albastră este” și „cerul e negru”) în redarea cărora am valorizat monosilabismul adjectivelor de culoare în franceză (« vie bleue » și « ciel noir »), apoi am construit două paralelisme sintactice, în care am ranforsat substantivul prin pronumele personal, urmat de verbul la indicativ prezent: « La vie, elle est bleue... », respectiv « Le ciel, il est noir... ». Am obținut două versuri identice ca număr de silabe, în echilibru, ca în oglindă, ceea ce nu se regăsește în textul în limba română, echilibru care creează un efect prozodic surprinzător. Sensul subordonatei condiționale „dacă ieșim noi undeva în oraș” are sensul de a hoinări la întâmplare pe străzi urbane, cunoscute sau necunoscute, cu gândurile împrăștiate tocmai pentru a avea răgazul de a le aduna la un loc; am redat sensul adverbului „undeva” cu ajutorul explicitării: am inserat un verb la infinitiv « déambuler » care arată mișcarea pașilor hoinari, fără țință. În plus, rimează comod și firesc cu « rencontrer ». Aici, în acest catren alb, reflectorul autoreflexivității cade pe reunirea eului cu *alter ego* scindat, într-o încercare de re-obținere a unității pierdute cândva. De aceea am optat pentru recuperarea semantică a substantivului însoțit de adjectivul posesiv „mersul nostru” în « notre chemin », adică am folosit o modulație parțială prin care am îmbogățit sensul substantivului din limba sursă. Această ultimă strofă a poeziei, înainte de clauzulă, se deschide cu adverbul „exact” în emfază, așezat în cap de frază pentru construcția unei idei-cheie a textului: dorința profundă de a afla scopul rostului pe pământ, adică accesul la înțelepciunea ultimă. Ne-am folosit de transpoziția cu prezentativul în franceză care acordă întâietate semantică și balizează atenția cititorului: « c’est exactement ce que... ».

Clauzula⁸ poemului *Singurul om din lume*, reformulată, dă chiar titlul poeziei și are o anume încărcătură dramatică prin hiperbola pe care o conține. În traducerea acesteia am redat tropul menționat, însă nu am păstrat distihul, ci am optat pentru exprimarea ideii poetice un singur vers, pentru a arăta că « un seul homme dans le monde » este, doar aici, o structură puternic coezivă.

Titlul celui de-al doilea poem tradus, *De-a mea zi de Renaștere*, are o structură semantică specifică pentru a desemna, în aparență, aniversarea, dar

⁸ O posibilă interpretare în cheie religioasă a acestui vers trimite spre Omul Iisus Christos, la care scriitorul mai face referire pe parcursul volumului, în alte poezii (*Ai cui suntem?*, *Iisus ne-a spus* etc.). Este o referință teologică la un adevăr creștin specific Noului Testament: Iisus - Om și Dumnezeu în același timp și în aceeași măsură.

locuțiunea substantivală „zi de naștere” capătă aici turnură diferită prin adăugarea prefixului *re-*, care schimbă încărcătura emoțională, desemnând renașterea spirituală sau nașterea din nou, ca experiment spiritual necesar înaintea morții pentru intrarea în viața de dincolo; dacă nașterea din nou, propriu zisă, este imposibilă fizic, cea spirituală este obligatorie chiar, ca întâlnirea cu Dumnezeu să fie reală și de folos sufletului. De aceea, în traducere, am optat pentru modulația totală cu « *renouvellement* » care trimite la metanoia. Titlul poeziei *De-a mea zi de Renaștere* fost tradus cu ajutorul modulației, întrucât substantivul „renaștere” folosește aici sensul psihologic, de recuperare spirituală personală, prin urmare, nu face referire la sensul istoric al cuvântului. Modulația este utilizată în scopul de a îmbogăți încărcătura spirituală referitoare la rolul lui Dumnezeu în schimbarea sufletului omului. În plus, considerăm că „renaștere” aici este un cultem religios creștin care, împreună cu alte două care apar în strofa a treia („cer” și „infern”) construiesc un ansamblu spiritual definitoriu pentru exercițiul de sfințire în discuție mai sus. Pentru a exprima aceeași tărie emoțională ca în textul sursă, am ales să traducem cu modulația « *renouvellement* », respectiv literal « *enfer* »; pentru a reda metonimia „cer” (care aici desemnează Raiul) am folosit o modulație totală, anume « *Paradis* », cu rezonanță mai mare pentru Biserica Catolică, instituție religioasă reprezentativă pentru limba franceză, după cum pentru limba română este spiritualitatea ortodoxă. O atenție aparte am acordat motivului luminii binefăcătoare, purtătoare de viață pe care îl regăsim în versul al șaselea: „un cuvânt luminos” (sensul în discuție este cel din *Evangelia după Ioan* din capitolul I⁹). Pentru redarea acestui adevăr fundamental pentru creștinism am utilizat explicitarea combinată cu transpoziția, prin inserția unui participiu trecut cu rol de adjectiv acordat cu substantivul, care precedă un alt substantiv: « *Un mot chargé de lumière* »; în plus, am introdus majuscula de început de vers, ceea ce în română lipsește; majuscula este cerută de folosirea punctuației în versiunea tradusă.

Situat între cer și pământ, între cotidianul căruia se adaptează cu greu și cerul / aerul pur al artei, scriitorul levitează, căutând echilibrul (fragil și acela!) pe care să-l folosească drept sursă a artei sale, desemnată în text prin cântec; întrebarea, în acest context, e firească „și atunci cum să cântăm / din mers ori din zbor”. Am folosit transpoziția obligatorie, schimbând conjunctivul prezent din română cu infinitivul prezent în franceză, întrucât am optat pentru formularea întrebării cu ajutorul infinitivului, pentru a-i da valoare de generalitate, introducând, cum am mai menționat, punctuația: « *Et alors, comment chanter?* ». Folosirea formelor duble de pronume personal (tonă și atonă: « *Moi ...je ne trouve* »), secondate de explicitare (« *en échange* ») are rolul de a arăta pe ce anume cade accentul în

⁹ „La început era Cuvântul, și Cuvântul era cu Dumnezeu, și Cuvântul era Dumnezeu. 2. El era la început cu Dumnezeu. 3. Toate lucrurile au fost făcute prin El; și nimic din ce a fost făcut, n-a fost făcut fără El. 4. În El era viața, și viața era lumina oamenilor. 5. Lumina luminează în întuneric, și întunericul n-a biruit-o.” (*Evangelia după Ioan* 1: 1-5).

acest vers: opoziția între spațiul blestemat și virusat al realului și devenirea întru noua ființă (noul poet, cel de vocație) care a interiorizat lumina divină. Pentru a sublinia dorința eului liric de a ieși cu orice preț din cotidian, am folosit o modulație și o transpoziție combinate pentru a reda întrebarea-cheie a textului (« comment échapper »). De asemenea, în limba țintă am valorizat enunțul cu afirmativul în defavoarea celui negativ din limba sursă („eu nu văd altă ieșire” / « comment échapper »).

Clauzula poeziei, foarte percutantă în românește, a fost una din dificultățile traductive pe care am rezolvat-o în spiritul întregului poem: din acest punct de vedere, credem că obținerea a două versuri (septasilabice) egale ca măsură, anume primul și ultimul vers al ultimei strofe, dă echilibru ritmic acesteia. Substantivul ortografiat cu majusculă « un Ajout », articulat cu articol nehotărât, precedat de verbul « devenir » concentrează aceeași putere de sugestie ca în textul sursă. Colofonul poemului rezonează cu titlul capitolului din care face parte: *În fine, cerul personal (intrare-n martie)*. Colofonul cuprinde o secvență temporo-spațială (*hic et nunc* al poeziei) care explică, în bună măsură, ce este, în gândirea poetică creatoare, „cerul personal” (sintagma din titlul capitolului), respectiv explică unde s-a petrecut „ziua mea de naștere” (secvența din titlul poeziei). „Acasă” echivalează cu cerul regăsit, cu Patria cerească, cu unitatea refăcută cu Creatorul său, dovadă că împăcarea s-a produs în cele din urmă. În franceză l-am redat cu modulația « chez moi », care desemnează spațiul comod al confortului spiritual, un loc unde trup, minte, inimă și suflet rezonază din plin.

4. Concluzie

În acest studiu despre poezia lui Adam Puslojić am realizat o analiză combinată: demers critic și demers traductiv, considerând că demersul traductiv este complinit de cel critic, prin soluțiile argumentate estetic pe care le poate oferi dificultăților de traducere.

Ieșirea la lumină, ca exercițiu de salvare spirituală din întuneric, respectiv ca scop al creației poetice din ultima fază a activității literare, este larg vădită în acest volum al scriitorului sârb Adam Puslojić. Motivul luminii în acest op de poezie are rol deist-hedonist-terapeutic: precum Creatorul său, lumina este omniprezentă, ca ambasador al Său; interiorizarea ei aduce starea de bine și fericirea sufletului care vede mai deslușit calea Creatorului; asumarea luminii are drept consecințe binele și creația poetică spiritualizată.

Procesul traductiv a adus cu sine dificultăți de traducere pe care am încercat să le rezolvăm, punând în balanță recurența motivelor literare și temele generale ale volumului cu felul în care am putea să le dăm o traducere unitară. Am identificat câteva categorii de dificultăți: a) de punctuație: analiza omiterii ei în limba română și recuperarea ei în traducere; b) de morfologie și de

sintaxă: transpoziție și modulație, locuțiuni verbale și substantive, inversiuni, paralelisme sintactice; c) de lexic: echivalențe, unități coezive și non-coezive; d) de versificație : elemente de metrică, anacruze.

Bibliografie

Text de referință

Puslojić, 2019: Adam Puslojić, *Cerul, în direct*. București: Tracus Arte.

Bibliografie critică

Călinescu, 2003: Matei Călinescu, *A citi, a reciti. Către o poetică a (re)lecturii*. Iași: Polirom.

Lakoff, Johnson; George Lakoff, 1980: Johnson, Mark, *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press.

Ricœur, 1980: Paul Ricœur, *Du texte à l'action. Essais d'herméneutique*, II. Paris: Seuil.

Stănescu, 1972: Nichita Stănescu, „Prefață” la Adam Puslojić, *Pasărea dezaripată*. București: Minerva, 3-7.

Dicționare

Douglas, 1995: J.D. Douglas (coord.), *Dicționar biblic*, volumele I-II (traducere din engleză de Liviu Pup și John Tipei). Oradea: Editura Cartea creștină. (termenii „metanoia”, „sfințire”, „lumina divină”, „mântuire” și „viața de Apoi”).

Lungu-Badea, 2003: Georgiana Lungu-Badea, *Mic dicționar de termeni utilizați în teoria, practica și didactica traducerii*. Timișoara: Editura Orizonturi universitare. (termenii „modulație”, „transpoziție”, „limbă sursă”, „limbă țintă”, „explicitare”, „echivalență”, „structură coezivă/non-coezivă”).

Țenchea, 2008: Maria Țenchea (coord.), *Dicționar contextual de termeni traductologici (franceză – română)*. Timișoara: Editura Universității de Vest. (termenii „modulație”, „transpoziție”, „limbă sursă”, „limbă țintă”, „explicitare”, „echivalență”, „structură coezivă/non-coezivă”).

Sitografie

Biblia. Versiunea Dumitru Cornilescu, online. <https://biblia.resursecrestine.ro/> (pagină consultată în 29 decembrie 2024).

Ramona Malița

LE MOTIF DE LA LUMIÈRE DANS LE RECUEIL DES POÈMES *CERUL*, *ÎN DIRECT* D'ADAM PUSLOJIĆ

Résumé

La recherche de Dieu réclame le passage de l'état de péché à l'état de sainteté, dans le sens de la mise à part pour le royaume de Dieu, consacré à son service. La poésie d'Adam Puslojić dans le volume *Cerul, în direct*, paru en 2019, montre qu'une telle quête est étroitement liée aux motifs de la lumière et de l'obscurité. Construits de manière antinomique, les deux juxtaposent deux états d'âme complexes du moi lyrique pour lequel être proche de Dieu signifie la présence de la lumière, respectivement, l'éloignement (même temporaire) de Lui coïncide au règne de l'obscurité dans sa vie. Il s'agit d'une constante esthétique dans la poésie de cet écrivain de la littérature serbe de l'extrême contemporain, un noyau thématique productif que nous avons analysé dans d'autres études. L'étude est structurée en deux parties : la première analyse les motifs littéraires mentionnés et la seconde propose la traduction en français (pour la première fois) de deux poèmes du volume en question, suivie de commentaires sur la démarche de la traduction, avec un accent particulier mis sur la manière de rendre les significations de la lumière et de l'obscurité, analysées au début de l'étude. L'analyse littéraire se concentre sur la composante stylistique et de versification, tandis que le commentaire de la traduction met l'accent sur les procédés utilisés pour saisir les multiples valences des tropes et la manière dont ils sont rendus en français.

Mots-clés: Adam Puslojić, littérature serbe contemporaine, antinomie lumière/obscurité, traduction littéraire, volume *Cerul, în direct*.